

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
ДЛЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЦІЛЕЙ**

Збірник наукових статей

ЛЬВІВ - 2023

УДК 37.041:811

ББК 81.2р.

А 43

*Рекомендовано Вченою радою факультету № 2 ІПФПНП ЛьвДУВС
(протокол № 7 від 13.12.2023)*

Рецензенти:

Оленюк О.В., доцент кафедри англійської філології факультету іноземних мов Львівського національного університету імені Івана Франка кандидат філологічних наук, доцент

Андрусішин Р.М., заступник декана факультету №2 ІПФПНП Львівського державного університету внутрішніх справ кандидат юридичних наук

А 43 Актуальні проблеми навчання іноземних мов для спеціальних цілей: Збірник наукових статей / Укладач: Л.І. Кузьо. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 131 с.

У збірнику акцентовано увагу на методичних аспектах, спрямованих на розвиток мовної культури як стратегічного засобу забезпечення лінгвістичної безпеки держави; формуванні іншомовної компетентності правоохоронців України, враховуючи сучасні виклики та потреби; міжкультурній іншомовній компетентності загалом, що стає ключовою у навчальному процесі. Увага приділена організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, використанню інноваційних форм та методів навчання мов. Досліджено використання онлайн-навчання як альтернативної форми традиційного навчання, його переваги та виклики. Окремі дослідження присвячені викликам та можливостям, які виникають у зв'язку із сучасними умовами навчання мов, зокрема у мультикультурному аспекті, підкреслюючи важливість розуміння різноманітності культур у процесі вивчення та використання мов.

**УДК 37.041:811
ББК 81.2р.**

© Львівський державний університет
внутрішніх справ, 2023

6. Осколов П.В. Комплексне використання методів навчання як засіб організації ефективного навчального пізнання// *Проблеми освіти. Науково-методичний збірник*. Київ, 2003. Вип.34. 298 с.

Оксана ФЕДИШИН

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

ОРГАНІЗАЦІЯ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ (ФРАНЦУЗЬКОЇ) У ЗВО

Анотація. У статті розглядаються форми організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти з метою активізації пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти у навчальному процесі. Здійснено спробу довести, що самостійна робота є найвищою формою навчальної діяльності за критерієм саморегуляції, а також найважливішою і невід'ємною частиною іншомовного навчання. Автор наводить приклад поза аудиторних завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти, що сприяє формуванню навичок роботи з іншомовними фаховими джерелами інформації (читання, переклад), а також формуванню навичок усного мовлення (говоріння та аудіювання).

Ключові слова: *поняття «самостійна робота», організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти, ефективність застосування самостійної роботи, самостійна робота здобувачів вищої освіти з іноземної мови, роль самостійної роботи у навчальному процесі.*

Abstract. Aspects of students' independent work organization in the higher education Institutes in the subject "Foreign language" (French) The article dwells on the form of independent work of students in order to stimulate their cognitive activity in the learning process. It is attempted to prove that independent work is the highest form of

learning activities regard self-regulation criterion, as well as important and integral part of foreign language teaching. The author gives an example of out-of-class assignments for students' independent work that promotes skills with foreign professional sources of information (reading, translation) and the formation of oral communication skills (speaking and listening).

***Keywords:** the concept of "students' independent work ", the organization of students' independent work, the effectiveness of using independent work, the independent work of students in the subject "Foreign language", the role of independent work in the learning process.*

Постановка проблеми. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти є тією проблемою педагогічної теорії та практики, яка має давню історію, її вивченням займалось широке коло дослідників. Але сьогодні навчальна ситуація у вищих навчальних закладах значно змінилась. Відбувається перехід на багаторівневу підготовку спеціалістів, що вимагає дослідження особливостей самостійної пізнавальної діяльності на різних рівнях та визначення шляхів підвищення ефективності самостійної роботи здобувачів вищої освіти, форм її організації. Деякий час у вищих навчальних закладах використовувалась інформативна методика викладання матеріалу здобувачам вищої освіти. Вважалось, що здобувач вищої освіти тим більше знатиме, якщо спланувати більше та триваліше лекції. Але на сьогодні перевага надається все ж таки самостійній роботі здобувачів вищої освіти, ця форма навчального процесу дає високі результати у самовдосконаленні особистості та оптимально забезпечує засвоєння матеріалу. Самостійна робота є важливим засобом формування самостійності у здобуванні знань, яка реалізується у пізнавальних інтересах здобувачів вищої освіти.

Мета статті – розглянути організацію та ефективність застосування самостійної роботи здобувачів вищої освіти під час вивчення іноземної мови (французької) як в аудиторії, під час занять, так і поза неї, тобто вдома.

Виклад основного матеріалу. Самостійна робота здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів – є однією із форм організації навчального процесу. Головна мета самостійної поза аудиторної роботи з іноземної мови (французької) є формування мовленнєвої, професійної компетенції, розвиток самостійності, індивідуальності як риси особистості, формування позитивного відношення до процесу самоосвіти.

Особливість дисципліни «Іноземна мова (французька)» полягає у формуванні вмінь і навичок користування іноземною мовою як засобом створення особистих зв'язків та засобом отримання професійної інформації. Вона є багатофункціональною та виховує самостійність, відповідальність та дозволяє максимально індивідуалізувати процес навчання. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти в вищих навчальних закладах є дуже важливою ланкою системи управління якістю освіти у навчальному закладі. Самостійна робота є однією з форм прояву творчої активності, самоосвіти та тісно пов'язана з навчальною діяльністю здобувачів вищої освіти на заняттях. Під самостійною роботою розуміють різновиди індивідуальної та колективної діяльності здобувачів вищої освіти, які відбуваються вдома, в аудиторії чи поз аудиторії, за завданнями які були дані безпосередньо викладачем.

Основним завданням у навчанні здобувачів вищої освіти є планування, організація та реалізація самостійної роботи. Важливим завданням для викладача – це навчити здобувачів вищої освіти мислити. Самостійна робота не повинна зводитись до виконання домашнього завдання, але й містить всі види індивідуальної роботи, як в аудиторії, так і поза аудиторією [1, с. 54-58]. Ефективна організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти з боку викладача передбачає: - формування мотивації вивчення іноземної мови (умовою будь-якої цілеспрямованої діяльності здобувачів вищої освіти є установка, тобто готовність до певної активності. Тому здобувач вищої освіти повинен виробити в собі внутрішню потребу в самостійній роботі); - цілеспрямовану діяльність на розвиток навичок самостійної роботи з читання, аудіювання, говоріння, письма; - навчання

здобувачів вищої освіти роботі з технічними засобами; - спрямовану діяльність на розвиток ефективної роботи із словниками та довідковою літературою.

Важливим елементом самостійної навчальної діяльності здобувачів вищої освіти при оволодінні іноземною мовою є використання відеоматеріалів. Робота з такими матеріалами урізноманітнює види діяльності здобувачів вищої освіти, підвищує рівень мотивації вивчення іноземної мови, дає можливість працювати з аутентичними зразками мови, що є особливо актуальним з огляду на відсутність іншомовного оточення. Використання сучасного, актуального й цікавого відео матеріалу сприяє підвищенню пізнавальної активності здобувачів вищої освіти, надає їм можливість отримати великий обсяг соціокультурної інформації. Завдання, що виконуються перед переглядом відеозапису, містять вправи на прогнозування змісту фільму, роботу з лексикою, налаштування здобувачів вищої освіти на сприймання відповідного матеріалу, активізацію фонових знань [2, с.25-30].

Слід звернути увагу на те, що низка вправ сприяє активізації не лише лексичного, але й граматичного матеріалу. Одним із шляхів досягнення підвищення мотивації може бути максимальне наближення навчальних завдань для самостійної роботи здобувачів вищої освіти до: 1) Реального життя, імітації ситуації повсякденної діяльності, прикладом такої побудови процесу навчання є комплекс Français.com видавництва CLE (A1, A2). Комплекс складається з основного підручника, робочого зошита; 2) Розвитку навичок професійної діяльності, прикладом такої побудови процесу навчання є комплекс Travailler en français en entreprise видавництва Didier (A2, B1) Комплекс складається з основного підручника, аудіоматеріалу [4, с.123-130]. Традиційно самостійна робота здобувачів вищої освіти займає значний обсяг у процесі оволодіння іноземною мовою (французькою), особливо при засвоєнні лексичного, граматичного матеріалу, при розвитку навичок писемного мовлення та читання. Підручники, довідники, словники, технічні засоби та мережа Інтернет надають здобувачам вищої освіти можливість самостійно опрацьовувати матеріал та удосконалювати знання з іноземної мови. Але роль викладача є також дуже важливою при

організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти. Викладач повинен навчити здобувачів вищої освіти правильно організувати свою самостійну роботу, також навчити їх користуватись різними фаховими джерелами інформації, але все повинно проходити безпосередньо під наглядом викладача. Самостійна робота буде ефективною лише в тому разі, якщо здобувачів вищої освіти зацікавлені у її виконанні.

Самостійну роботу можна поділити на види: - вона ведеться під час аудиторних занять під контролем викладача (у формі консультацій, заліків, іспитів); - вона ведеться поза аудиторією при виконанні домашніх завдань творчого та навчального характеру [3, с.83-88]. Враховуючи обмежений обсяг годин в навчальному плані, здобувачів вищої освіти доцільно давати більшу кількість домашніх завдань, регулюючи при цьому типи вправ в аудиторії і вдома. Для домашньої роботи більш доцільні вправи, що вимагають роботу довгострокової пам'яті, наприклад асоціативне мислення. Домашнє завдання створює можливість для екстенсивної роботи, наприклад запам'ятовування лексики, рецептивних навичок. При виконанні домашнього завдання здобувачі вищої освіти мають право самостійно обирати тему роботи, консультуватись між собою, повторювати матеріал.

Навчально-методичні програми з дисципліни «Іноземна мова (французька)» включають в себе матеріал для домашньої роботи, до якого включено різні вправи, що дають змогу закріпити матеріал пройдений в аудиторії, наприклад такі, як оригінальні тренувальні вправи з граматики (підстановка, вживання потрібної форми, виправлення помилок, трансформація речення). Домашня робота є ланцюжком між аудиторними заняттями й поза аудиторними, тобто домашня робота закріплює вивчене і може використовуватись дуже перспективно, наприклад для ознайомлення з матеріалом, який буде вивчатись на наступному занятті. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти підпорядкована деякими вимогам: 1) систематичність і безперервність (тривала перерва в роботі з навчальним матеріалом негативно впливає на засвоєння матеріалу [6, с. 34-35]. Несистематичність самостійної роботи – неможливе досягнення високих

результатів в навчанні); 2) послідовність у роботі (послідовність означає чітку упорядкованість, черговість етапів роботи. При читанні конспекту лекцій, книги, навчального посібника не повинно лишатись нічого нез'ясовного); 3) правильне планування самостійної роботи (повинно бути правильно і чітко спланована самостійна робота і тільки в цьому випадку можна досягти високих результатів); 4) використання відповідних способів роботи (багато здобувачів вищої освіти читаючи підручник зразу його конспектують, не розібравшись – при цьому способі вони втрачають важливий елемент самостійної роботи – глибоке осмислення матеріалу); 5) ретельне керівництво викладача (орієнтація ЗВО у переліку джерел за фахом, організація спеціальних занять, підготовка навчальнометодичної літератури, рекомендацій тощо для успішного написання ділового листа, резюме, анотації) [5, с. 139-141] .

Висновки. Отже, самостійна робота здобувачів вищої освіти є дуже важливою, так як вона є складовою частиною системи навчання у вищих навчальних закладах. Самостійна робота вимагає системного підходу і має бути побудована на єдиній методичній основі. При організації самостійної роботи у вищому навчальному закладі перед здобувачами вищої освіти повинні бути визначені зміст та мета самостійної роботи, план, організаційно-методичне забезпечення та форми контролю. В той же час, організація самостійної роботи у вищих навчальних закладах має вдосконалюватись. Самостійній роботі треба приділяти більше уваги і з боку здобувачів вищої освіти і з боку викладачів.

Список використаних джерел.

1. Глотова О.В. Підвищення ефективності самостійної роботи студентів іноземної мови за рахунок використання сучасних технологій. *Актуальні питання викладання іноземних мов у ВНЗ та самостійна робота студентів в умовах кредитно-модульної системи*: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Харків: Вид-во НФаУ, 2009. 100 с.

2. Журавська Н.С. «Період «нового виховання» в системі освіти Франції». Житомирський педагогічний університет, 2005, с.116.

3. Заволока С.І. Аспекти організації самостійної роботи студентів ВНЗ з іноземної мови (французької). Одеса: ОНЕУ, 2020, с.125.
4. Організація самостійної роботи студентів з педагогіки : навч. посіб. / під ред. В.І. Євменова. Харків: ХДПУ, 2000. 160 с.
5. Шаповалов С.В. Про проблему організації самостійної роботи студентів ВНЗ. *Український реферативний журнал*, 2008, с. 231.
6. Шимко І. Проблеми самостійної роботи у вищій школі. *Рідна школа*. 2005. №8. С. 34-35.

Богдана ЮСЬКІВ

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

ЯВИЩЕ АНТОНІМІЇ ЯК СМИСЛОВЕ ПРОТИСТАВЛЕННЯ В ЮРИДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРИ ВИВЧЕННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Анотація. Уміле володіння лексикою мови виявляється перш за все в здатності вибрати саме те слово, яке чітко виразить його думку. Зрозуміло яку важливу роль грає при цьому володіння лексичними антонімами. Відношеннями антонімії охоплена велика кількість слів в мові, а вміння правильно використати антоніми у мовленні здобувачів вищої освіти та допомогти їм у виборі оптимально необхідних інформативних одиниць в комунікативній практиці є першочерговими факторами вдосконалення і збагачення своїх знань у мові.

Дослідники наголошують на універсальності антонімії, називаючи її “мовною реалією”, одним із суттєвих вимірів семантико-синтагматичної системи різних мов. На думку лінгвістів важливою ознакою антонімів є регулярне протиставлення у межах певних синтаксичних конструкцій, тобто контексту.

Найбільш поширеною класифікацією антонімів серед мовознавців є виокремлення семантичних груп антонімів залежно від типу протилежності. яку